Чурапчыга күн тахсар !

САҤА ОЛОХ

Чурапчы улууһун хаһыата

2011 сыл ыам ыйын 5 күнэ
чэппиэр
№61 (10310)

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

«Манчаары оонньууларын» көрсө

БИГЭ ЭРЭЛЛЭЭХ ИННИБИТ ДИЭКИ БАРАБЫТ

Историческай чахчылары чуолкайдааһын түмүгүнэн, 2013 сылга уруккута Боотурусскай, билигингитэ Чурапчы улууһа тэриллибитэ 375 сылын бэлиэ кэмэ түбэһэр. Маныаха улууспут историктарын, салалтатын таһынан СР Наукатын Академиятын эмиэ быһаччы кыттыыны ылланнар, 2013 сылга Чурапчыга ыытыллар "Манчаары оонньуулара" кэмигэр улуус тэриллибит үбүлүөйүн бэлиэтииргэ сөбүлэһэн СР Президенэ Е.А.Борисов бу дьыл муус устар 23 күнүнээҕи 261-РП №-дээх Дьаһалынан илии баттаата. Онон чурапчылар республика улахан күрэхтэһиитин таһынан улуус буолан олорбуппут ытык даататын сиэрдээхтик, тэрээһиннээхтик көрсөргө бэлэмнэнии үлэбит мууһа хоругуна.

Бу улахан тэрээһиннэр культурнай тирахтэриттэн саҕаланнар. Кэлин дьону, малдьыттары тас көрүнмүтүн таһынан улуус духуобунай өттүнэн бигэ турута иҥэриэһиргэтиахтээх. В.П.Герасимов салайааччылаах улуустааҕы культура управлениета үлэтин былааныгар чопчуланна. Онуоха бастакы олугунан бу дьыл балаҕан ыйыгар ыытыллар СР Духуобунаска форумугар кыттыы буолар. Улуус культураҕа управлениета министерство торумнаабыт форум хайысхатынан (алгоритмынан) үлэлиэн эрэр. Ол курдук, бу алгоритм 9 акцияттан турар. Муус устар 22 күнүгэр "Сир күнэ" Бүтүн Россиятааҕы хамсааһынынан "Сир" акция үлэтэ саҕаланна. Итии курдук, "Уу", "Хайа", "Хомус", "Ыһыах", "Олонхо", "Итии", "Храм", "Духуобунас" диэн ааттаммыт акциялар ыйдарынан бараллар. Бу акциялар чэрчилэринэн улууска, нэһилиэктэринэн үлэлэр барыахтаахтар. Көстөрүн курдук, үлэ духуобунаска сыһыаннаах бары хайысхалары хабар. Онон айылҕа миэстэлэрин ыраастыырдыыттан саҕалаан саха төрүт үгэстэрин иҥэриигэ, ырчаты иитиигэ, итэҕэлгэ араас таһымнаах киэҥэтиилэр, семинардар ыытыллыахтара. "Манчаары оонньууларыгар" духуобунас өттүнэн үлэ атаҕын буларыгар сүрүн тирэҕинэн улуус баһылыгынан 2012 сылга улууска биллэриллибит Культура уонна духуобунас сыла буолуохтаах. Онон бу икки улахан тэрээһиннэринэн билигин куоратынан, тыанан олорор духуобунай баайбытын байытыыга үлэлиир дьоммутун түмүүгэ үлэ барар. Айар союзтар түмсүүлэрин бастакы көрсүһүүлэрэ үлэ саҕаламмытын туоһулуур. Маны таһынан улууспут киинигэр турар Таҥара дьиэтигэр, ону тэгэ А.А.Саввин аатынан кыраайы үөрэтэр музейга бу сайын өрөмүөн үлэтэ барарыгар дуогабар түһэриллиннэ. Бу хас эмит сыллар тухары чэр буолан кэлбит дьыалабытын үбүлээччинэн "Алроса" хампаанньа буолара чуолкайданна.

2013 сылга көмүс, мас ууһа И.И.Сивцев - Мытыйыаны төрөөбүтэ 135 сылынан норуот маастардарын үлэлэрэ кинигэ сылдьыахтаахтар. Айылҕаттан бэриллибит уран дьоммутун түмүүгэ "Ай" норуот студията тирох буолар. Оонньуулары аһыыга, сабыыга, культурнай дьаһалларга улуус саха төрүт культуратын иҥэрбит баайын бары кэрэтин, үгүөтүн көрдөрөр сыалтан сүүкэн үлэ саҕылааһыннара итиннинэр.

Үгүс түбүгү малдьыттары көрсөн түһэрэр, аһатар миэстэлэрбит таһаараллар. Чурапчы улууһугар гостиничнай бизнес киэҥник сайда илик буолан, маннахаҕа сүрүн оруолу оскуолалар уонна уһуйааннар ылаллар. Улуус үрдүнэн 26 оскуола, 26 уһуйаан үлэлиир. Итии объектары өрөмүөннээһин үлэтигэр бүгүҥҥү күнүнэн 47 мөлүөн, ону таһынан киниэр истэригэр үлэлиир остолобуойдары өрөмүөннээһиҥҥэ, тупсарыыга 43 мөлүөн харчы смета быһыытынан көрүлүннэ. Бу үлэни быһаарарга биир улахан кыайыынан кулун тутар 26-27 күннэригэр Чурапчы улууһугар ыытыллыбыт "СР Үөрэҕин министерствотын күнүн" түмүгүнэн улуус уонна министерство икки ардыларыгар биирдэ үлэлиигэ Сөбүлэһии (соглашение) түһэриллиэтэ буолар. Сөбүлэһии суруга педагогическай кадрдар таһымнарын үрдэтииттэн саҕалаан үөрэх тэрилтэлэригэр капитальнай өрөмүөнү ыытыы, баһаары утары сэрэх күүһүрдүү, спортивнай инвентардарынан, үөрэх тэрилтэлэринэн, малынан-салынан, мебелинэн, транспорынан хааччыллыы, оҕо сайыннары сынньалаҥҥа тэрийии өрүттэрэ көрүлүннүлэр. Салгыы үөрэх управлениета "Доруобай аһылык" диэн ааттаах Бүтүн Россиятааҕы конкурс республикатааҕы түһүмэҕин ааһан, 1 мөл. 400 солк суумалаах улуус бары оскуолаларын остолобуойдарыгар туттуллар технологическай оборудованиеҕа харчыны бэриниһи тутта. Оскуолалар базаларыгар оҕо доруобуйатын тупсарыыга улуус таһымнаах анал программалар үлэлиин тураллар. 2011 сыл улуус үөрэҕин эйгэтигэр Информатизация сылынан биллэриллэн, эмиэ анал программа ылыныллан, бары оскуолалары биир кэлим информационнай ситимнэ киллэриигэ үлэ барар. Үөрэх управлениета бу программа чэрчитинэн СР Президенин инновационнай программатын 500 тыһ.солк. гранын ылары ситиста.

Быйылгы үөрэх дьылыгар Үөрэх министерствотын иһинэн улуустар үөрэхтэрин управлениелара икки ардыларыгар "Биһиги саҥа оскуолабыт" ("Наша новая школа") диэн национальнай инициатива олоххо киирэтин хайысхаларынан отчуоттуур конкурстар биһиги улууспут К.К.Чичигинаров салайааччылаах үөрэҕин управлениета республика 5 бастыҥнар кэккэлэригэр киирдэ. Бу бырайыак үөрэхтээһин стандартарын саҥардыыга, талааннаах оҕолору өйөөһүҥҥэ, учительскай корпуһу тэрийиигэ, оскуола инфраструктуратын уларытыыга, оҕо доруобуйатын харыстааһыныгар уонна оскуола бэйэтин бэйэтэ көрүнэн олоруутун кэҥэтиигэ туһуланар. Управление бастыҥнар ахсааннарыгар киирэн, чочту үп көрүллэн, улуус оскуолаларын материальнай-техническэй базаларын, оҕо доруобуйатын тупсарыыга туһуланыаҕа. "Манчаары оонньууларын" культурнай программаларыгар кыттыыны хааччыйар сыалтан үөрэх управлениетын иһинэн "Үөрүү" оҕо эбии үөрэхтээһинин киинигэр 45 педагог штата көмүскэннэ. Билигин эбии үөрэхтээһиҥҥэ тахса турар сарбыйыы кэмигэр бу штаттар хаалаллара улуус сайдыытыгар биир эмиэ тутаах көмөнөн буолар.

Оҕо сынньалаҥын, оҕону чэбдигирдиини, дьарыктааһыны тэрийиигэ 2011-2013 сыллары хабан эмиэ тус сыаллаах программа оҥоһулунна. Өр сылларга быһаарыллыбакка кэлбит боппуруос кыаллан, Хайахсыкка Курадыгы эмтээх күөл таһыгар оҕо чэбдигирдэр лааҕыра тэриллиэр. Бу кэскиллээх дьыала Дьокуускай куорат мэрин солбуйааччы В.И.Алексеевтэ салайааччылаах делегация Чурапчыга кэлэн барыытын түмүгэр ситиһилиннэ. Мэрия маны таһынан Чурапчыга ШКМ томторун аннытар скиэр тутарга тылын биэрдэ. Онон республика улахан куоратын кытта биирдэ үлэлэсиигэ хардыылар саҕаланнылар. Оҕо сайыҥҥы лааҕырдарыгар болҕомто күүһүрүөҕэ. Ол курдук, улуустааҕы "Кустук", Мындааҕайытааҕы "Арасхы", Чакырдааҕы "Дьоҕур" лааҕырдар базаларыгар өрөмүөн үлэлэрэ ыытыллыаҕа.

Социальнай эйгэ биир иннинэ күүтүллэр хайысхатынан доруобуйа харыстабыла буолар. Бу күннэргэ А.И.Коркин салайааччылаах улуустааҕы доруобуйа харыстабылын управлениетын салалтата кэлэр 15 сылга медицинскэй үлэни-хамнаһы ыытарга государственнай лицензиялары ситиста. Билигин сүрүн үлэ фармацевтическай үлэҕэ лицензияны ылыыга туһуланар. Орто медицинскэй персоналга сертификация, аккредитация ыытыллар. Хас биирдии отделение үлэлиир хайысхатынан бары сертификаттаах буолалларын ситиһии түбүгэ турар. "Манчаары оонньууларын" көрсө киин балыыһа икки уочаратын тутуута саҕаланарыгар салалта эрэлэ улахан. Итии объекка поликлиника, оҕо, дьахтар консультациялара, стоматология, терапия киирэннэр, күн бүгүн турар ыарыылаах боппуруостар тута быһаарыллыахтаахтар. Быйылгы дьылга Российскай Федерация "Модернизация здравоохранения" диэн улахан программатыгар хапсан, таас балыыһаҕа өрөмүөн ыытыллыаҕа. Ол курдук, дьиэ сантехниката, истиэнэлэрэ, муосталара өрөмүөннэ барыахтара. 2012 сылга Хатылы, Кытанах, Халдаар участковай балыыһалара өрөмүөҥҥэ былааҥҥа тураллар. Нэһилиэктэргэ балыыһалар дьиэлэрэ сылыйа-бааһа ГВЛ (гипсоволокнистый лист) матырыйаалга көһөллөрө күүтүллэр.

Бүгүҥҥү күҥҥэ улуус бырааһынан 92, орто медперсоналынан 100 бырыһыан хааччыллан олорор. Икки санитарка массыыналар кэлиилэр. 2013 сылтан улуустааҕы доруобуйа харыстабылын үбүлэниитэ уопсай медицинскэй страховкалааһын ноҥҥуо быһаарыллар буолуохтаах. Ол улуус бюджетигэр биллэр чэпчэтиилэри киллэриэхтээх. 2013 сылга ыытыллар "Манчаары оонньууларыгар" дьону көрүүтэ истиигэ республикаттан "Катастрофа медицината" сүрүн оруолу ылыахтаах. Онтон биһиги улууспут доруобуйаҕа харыстабыла ол кэмнэ саҥа тутууннан эбиллибиттэр дьаһыы атын тэрээһин үлэлэринэн биэм буоларга эрэллээх.

Бу улуус доруобуйатын, духуобунаһын, үөрэхтээһинин эйгэлэригэр ыытыллан кэлбит үлэлэр улуус баһылыга С.И.Яковлев, социальнай боппуруостарга баһылыгы солбуйааччы С.А.Саргыдаев уонна социальнай эйгэ тэрилтэлэрин биир санаанан үлэлэһиилэрин түмүгэр ситиһиллибиттэр, олоххо киирэргэ бигэ эрэллээхтэр. Бүтүн республика мустар, историяҕа киирэр тэрээһиҥҥэ аар-саарга аатырбыт Чурапчы улууһун бары кэрэтин, ис баайын, культуратын, түмсүүлээҕин көрдөрөргө бары салаалар биир киһи курдук биир өйүнэн-санаанан, биир уоһу тутуһан үлэлииргэ-хамсыырга ыҥыраллар.

Оксана ТРОФИМОВА.

УКАЗ
ПРЕЗИДЕНТА РЕСПУБЛИКИ САХА (ЯКУТИЯ)
О введении ограничений охоты на территории Республики Саха (Якутия) в весенний период 2011 года

В целях обеспечения сохранения охотничьих ресурсов и их рационального использования в соответствии со статьей 22 Федерального закона от 24 июля 2009 года № 209-ФЗ «Об охоте и о сохранении охотничьих ресурсов и о внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации» и на основании согласования введения ограничений охоты Федеральной службой по надзору в сфере природопользования от 22.04.2011 года № ВС-02-03-27/4860 постановляю:

1. Ввести ограничения охоты на водоплавающую дичь в весенний период 2011 года на территории Республики Саха (Якутия) и определить следующие сроки охоты:

1.1. Южные улусы (районы):

Алданский, Верхневилюйский, Вилюйский, Ленский, Мирнинский, Нерюнгринский, Нюрбинский, Олекминский, Сунтарский, Усть-Майский, Хангаласский и территория городского округа «Город Якутск»:

на гусей и селезней уток - с 7 мая по 22 мая включительно.

Амгинский, Горный, Кобяйский, Мегино-Кангаласский, Намский, Таттинский, Усть-Алданский, Чурапчинский:

на гусей и селезней уток - с 7 мая по 18 мая включительно;

на селезней турпанов (горбоносого и обыкновенного) - с 1 июня по 4 июня включительно.

1.2. Северные улусы (районы):

Анабарский, Аллаиховский, Булунский, Нижнеколымский, Усть-Янский:

на гусей - с 17 мая по 22 мая включительно;

на селезней уток - с 3 июня по 12 июня включительно.

Абыйский, Верхнеколымский, Верхоянский, Жиганский, Момский, Оймяконский, Оленекский, Среднеколымский, Томпонский, Эвено-Бытантайский и территории поселка Айхал и города Удачный Мирнинского района, территории Ламынхинского и Кировского наслегов, входящих в правобережье Кобяйского улуса:

на гусей и селезней уток - с 15 мая по 22 мая включительно; на селезней турпанов (горбоносого и обыкновенного) и селезней нырковых уток - с 31 мая по 7 июня включительно.

2.Контроль исполнения настоящего Указа возложить на заместителя Председателя Правительства Республики Саха (Якутия) Степанова А.И.

3. Опубликовать настоящий Указ в официальных средствах массовой информации Республики Саха (Якутия).

Е.А.БОРИСОВ,
Президент Республики Саха (Якутия).

К ВНИМАНИЮ ЛЮБИТЕЛЕЙ СПОРТИВНОЙ ОХОТЫ!

Согласно решения Правительства Республики Саха (Якутия), описание границы территории охотничьих угодий общего пользования (УОП) выглядит следующим образом:

Участок 1. Северная граница начинается с середины оз. Дьёлю и идет по границе с Усть-Алданским улусом до границы с Таттинским улусом, оттуда до пересечения границы улуса с проселочной дорогой Арылах-Томтор. Восточная граница с пересечения границы улуса с проселочной дорогой Арылах-Томтор по границе с Таттинским улусом до р. Татта, на устье р. Нуччи Юрэгэ и далее по руслу р. Нуччи до пересечения автозимника на водоразделе рек Татта и Амга до ур. Этии Элиит, оттуда по р. Бабага Юрэгэ до её истока. Южная граница от истока р. Бабага Юрэгэ идет на запад до МТФ на р. Хоцу, Чурапчинский. Далее от истока р. Мингири на запад, пересекая р. Татта до местности Белижен, улус охотугодии. Западная граница от местности Белижен по границе с Мегино-Кангаласским общего улусом до оз. Дьёлю, первоначальной точки описания. 644 ООО пользования

Участок 2. Северная граница начинается с верховья р. Кумах Юрюе в 13 км от устья и идет на восток до МТФ Нойон, далее по а/зимнику в сторону с. Мырыла до МТФ Чеченге.

Восточная граница от МТФ Чеченге по левому берегу р. Амга и до МТФ Амга Кычата.

Южная граница от МТФ Амга Кычата по левому берегу р. Амга и до устья р. Кумах Юрюе.

Западная граница от устья р. Кумах Юрюе по её руслу до верховья в 13 км от устья, первоначальной точки описания, (исключая территории населенных пунктов). 47 500.

Итого: общая площадь территории УОП составляет 47 тыс. 500 га. Осуществление весенней охоты на территории угодий общего пользования проводится в соответствии с требованиями ФЗ № 209 «Об охоте и о сохранении охотничьих ресурсов и о внесении изменений в отдельные законодательные акты РФ» от 24 июля 2009 года только на основании разрешений, выдаваемых Департаментом охотничьего хозяйства РС (Я) при оплате через Сбербанк госпошлины, за пользование животным миром.

Для получения разрешения охотникам в обязательном порядке предъявляются:

1. охотничий билет с оплаченным взносом за соответствующий период членства в охотничьем обществе;
2. разрешение на право ношения и хранения огнестрельного оружия;
3. Паспорт;
4. ИНН.

На территории охотничьих угодий отнесенных к пользованию ООО «СААРБА», охота может осуществляться только по путёвкам и разрешениям выдаваемых в аналогичном порядке приведенном выше.

На территории, отнесенных к ведению Департамента биологических ресурсов (ДБР) Министерства охраны природы РС (Я) имеется ввиду территории ресурсного резервата «КУОЛУМА», охота может осуществляться также только по путёвкам и разрешениям выдаваемых ДБР МОП РС (Я) в аналогичном порядке приведенном выше.

Лица, нарушившие вышеуказанные требования федерального законодательства будут привлечены в соответствии с тяжестью совершенного правонарушения к административной или к уголовной ответственности.

В.ДРАГУНОВ,
гос. инспектор Охотнадзора по Чурапчинскому улусу.

Чэбдик олох иһин

ИННИБЭР ИККИ КЫЫС ИҺЭРЭ...

Кырдьаан истэрим аайы суруйар кыдьыгым өссө "бэргэн" иһэргэ дылы. Ити улууспут тыатын хаһаайыстыбатын туругун уонна "Чурапчы" кооператив үлэтин сырдатар "Уйгу кыһата" диэн сыһыарыы таһаарарга ылыстым. Ону таһынан "Манчаары оонньууларын" сибээстээн айылҕа харыстабылын уонна дэриэбинэлэри тупсаран оҥоруу, ырааһырдыы туһунан кэккэ ыстатыйалары суруйарга санаатым. Ааспыт сырыыга "Оо, сүрүккэтин ныы..." (29. 03. 2011 с.) диэн Сылааг суолун тордугар массыынанан бөҕү тохпуттарын туһунан суруйбутум. Онтон бу сырыыга икки кыыс туһунан...

Бээ, ол эмиэ туохпут кыргыттарай?

Аахтаххытына сонньуйуоххут. Солуута да суоҕу суруйар диэххитин сөп. Бу түбэлтэни, быһыыны диэххэ дуу, былырыын сайын көрбүтүм.

От ыйын ортотун диэки этэ. Бөтүрүөп таҥаратын саҕана. Куйаас бөҕө. Мин Д. П. Лазарев аатынан таас муостаны туораан, аллараа киирэр трасса аннынааҕы мас тротуар устун "Сельхоз томторун" диэки тиэтэйэ-саарайа хааман иһэбин.

Арай, иннибэр икки кыыс кэккэлэһэ, холку баҕайытык хаамсан иһэллэр. Хаҥаһа уһун соҕус курбуу курдук көнө унуохтаах, дьороҕор сотолоох, уһун моонньулаах, быһыы-таһаа мааны, букатын "модель" буолуон сөптөөх барахсан. Уҥата кыыһыттан арыый намыһах, толору эттээх-сииннээх, этэргэ дылы, барыта-бары ситэри баар, буспут дьаабылыка курдук эдэр кыыс. Таҥастара муоданы батыһан кэмчи да буоллар кылгас шортик, истэрэ-систэрэ аһаҕас, ыбылы ыла сылдьар куолга, босонуоска түүппүлэ. Биир тылынан эдэр уолаттар, эр дьон харахтара хатанар барахсаттара.

Мин ситэн иһэллим. Арай, ойоҕолоон ааһаах курдук буолан эрдэхпинэ, били "модель" кыысчаан хаҥас илиитин таһынан "Любимый" диэн биир лиитэрэлээх сок сабыс-саҥа хаатын тротуар кытыытыгар элитэн кэбистэ. Ол кэннэ хайыһан да көрбөккө, буолар буолуохтааҕын курдук, салгыы бара турда.

Онтон сок хаата кэлэйбиттии, "миигин ким эрэ хомуйар" диэбиттии, ол эрээри "миэхэ доҕор буолар бөҕү ким эмэ быраҕар ини" диэн кэтэспиттии дьэрэлийэн, ыҥыра-угуйа сытан хаалла. Бу Чурапчыбыт килбэйэр киинигэр, "Боотур" рыынок утарыта.

Бу көрдөххө, кыраттэххэ быыкаайык түгэнтэн туох түмүгү оҥоруохха сөбүй?

Ити тааранны мээнэ бырахпыт кырасаабысса кыыс адьас мин бу сыыһаны оҥордум, сири, айылҕаны кирдиттим, буруйу оҥордум диэн санаан да көрбөтөх буолуохтаах. Идэлээх итинник сытар. "Улахан эбит, ол биир сок хаатын уулуссаҕа бырахпыт" диэн саныыра буолуо. Үгүспут даҕаны оннук толкуйдаахпыт чахчы. Ити "модель", атыттар даҕаны, дьиэлэрин, олбуордарын иһигэр кыра да сыыһы, бөҕү бырахпат, тохпот буолуохтаахтар. Онтон уулуссаҕа таһыстыбыт даҕаны таах элитэн иһэбит. Өссө үнүр суруйбутум курдук, бүтүн массыынанан бөҕү дэриэбинэ таһыгар, суол кытыытыгар тоҕобут. Дьэ, сүрдээх, киһи кэлэйэр, саатар быһыыта! Бу уопсай культурабыт, өйбүт-санаабыт, иитиллиибит намыһаҕын туоһута.

Ити биир сок хаатын быраҕыы улахана суох курдук. Ол гынан баран "уу хоммут сиригэр хонор" диэн өс хоһооно баар. Киһи киһини үтүктэр, куһаҕаны үчүгэйдээҕэр түргэнник ылынар. Ол трасса кытыытыгар аан маҥнай ким эрэ бөҕүн тохпут буолуохтаах. Ону көрөн атыттар тохтохторо. Ити "Любимый" сок хаатын таһыгар ким эрэ эмиэ бөҕү быраҕыан сөп. Сөп эрэ буолбатах, ол сиргэ хардыы аайы бөх арааһа ыһылла сытар.

Бу бөҕү-сыыһы мээнэ быраҕыы, сири-дойдуну, айылҕаны кирдитии эрэ буолбатах, бу сокуону кэһии буоларын ким да билбэтэ, өйдөөбөтө буолуо. Өссө 2008 сыл ахсынньыга Ил Түмэн Саха Республикатын административнай кодексын туһунан сокуону ылыммыта. Онно, холобур, уулуссаҕа кыра да бөҕү быраҕыы иһин биирдиилээн гражданин (ити сок да хаата буоллун) 1-2 тыһ. солкуобайга диэри ыстарааптаныан сөбүн туһунан суруллар. Онтон дуоһунастаах дьоннор, тэриллэлэр букатын уонунан тыһыынчаҕа диэри ыстарааптаныахтарын сөп. Бу кодексы дьоҥҥо-сэргэҕэ өйдөтүү, үөрэтии, олоххо туттуу кыаллыбатын киһи өйдөөбөт.

Ол эрээри ыстарааптаан ыстарааптабынан. Саамай кылаабынайа хас биирдии киһи, оҕо да буоллун, бу уулуссаны, сири-дойдуну, Ийэ айылҕаны кирдитии сиэргэ баппат быһыы, сахалыы улахан аньыы буоларын өйдүөхтээх.

Онон бу иннибэр испит икки кыыстан сок хаатын уулуссаҕа бырахпыт "модель" сиэри-туому кэспитин, аньыыны оҥорбутун таһынан административнай кодексы (сокуону) кэспит. Онтон сокуону кэспит киһи миэрэни тардыллыахтаах.

Улууспут бары олохтоохторо! Кырдьаҕастар, эдэрдэр, оҕолор! Хаарыаннаах иитэн-аһатан олорор Ийэ айылҕабытын харыстыаҕыҥ, бөҕү-сыыһы ыһымыаҕыҥ, сири-дойдуну кирдитимиэҕиҥ, аньыыны оҥорумуоҕуҥ, сокуону кэһимиэҕиҥ!

Иван ПОНОМАРЕВ.

Улуу Кыайыы 66 сылын көрсө

САҤА ОСКУОЛА БАСТАКЫ ҮӨРЭНЭЭЧЧИТЭ

1959 с. сайын 4 кылааһы бүтэрбитим кэнниттэн, киирбит ыалдьыт үөрэхпин сураһан баран: "Учуутал буолар элбэх үөрэхтээх киһи буолбуккун"-диэн күө-дьаа кэпсэтэн тахсыбыта. Мин ийэбиттэн тоҕо инньэ диирин сураспыппар: «Өрдөөҕүтэ 4 кылаас үөрэхтээх оҕолор учууталлыыр, улахан дьону үөрэтэр буолаллара" диэн хардарбыта.

Советскай былаас бастакы сорукатарыттан биир сүрүннэрэ - нэһилиэнньэни бүттүүн үөрэхтээһин этэ. Оскуола саастаах оҕолорго булгуччу начальнай үөрэхтээһини олоххо киллэриллэн, сир ахсын саҥа оскуолалар тутуллубуттара. Ол курдук, Мугудайга 1931с. күһүн, Өктөөп саҕана, дьон-сэргэ улуу үөрүүтэ тосхойбута: нэһилиэккэ сабыс-саҥа тутуллубут киэҥ, сырдык, үрдүк, кэрэ оҥоһуулаах оскуола үлэҕэ киирбитэ. Ол оскуола үөрэнээччитэ, 91 саастаах Елена Ивановна Сивцева бу курдук кэпсиир:

"Мин оскуолаҕа Тэбүрүөнэ турар Сивцев М.Н. дьиэтигэр киирбитим. Саввин А.А. директор, Соловьев В.С. - Болот Боотур, Колодезников Д.П., Лыткин Петр диэн Мөрөгсөлөр күтүөттэрэ, Платонов А.Е. - учууталлар. Оскуолабыт тутулла сылдьара. Хаар түһүүтэ, алтынньыга буоллаҕа буолуо, саҥа оскуолабытыгар дьэ киирбиппит. Бу киэҥин, сырдыгын, ыраастын! Биһиги сүүрүү-көтүү бөҕө. Улахан бырааһынньык буолбута. Онно колхоз бэрэссэдэтэлэ Красильников В.И. - Кыймаҥ Баһылай дакылаат бөҕө. Сүрдээх элбэх киһи баар этэ.

Миигин кытта Төлөйтөн Тэрэпээн Мааппата, Нэгэйтэн Пиниигиннэр диэн уолаттар (хас да уол сэриигэ өлбүттэрэ), Захаровтар, Абрамовтар, Мэлдьэхситтэн Кэрэкэнэ, бэйэм убайым Ылдьаа, Сивцев Легентей Алексеевич, Дьаакыһап Мээттэ икки бырааттарыныын, Сивцев Г.Н., Сивцев И.М. - Милиискэй Уйбаан диэн тулаайах уол уонна да элбэхтэр үөрэммиттэрэ. Остуорас Сааба Дьаакылап - Халлаама Саабата.

Сорохтор сүрдээх улахан, саастара сиппит дьон буолаллара. Мээттэ үөрэнэ сырыттаҕына Бүөчээниттэн Бороокуопай Толстоухов кыыһа Өрүүкээн кэргэн ылларбыттара. Ол да буоллар, син-биир үөрэнэр. Оҕолор "ойохтоох уол" диэллэр этэ. Улахан оҕолору түргэтэтиллибит курсунан, сылга иккилии кылааһы таххар курдук үөрэтэллэрэ. Учуонай Миитэрэй - Д.Д. Красильников саайынан кыра эрээри сүрдээх сытыы, үчүгэй үөрэнээччи, иккилии кылааһынан тахсыбыта, онон оскуолатын түргэн баҕайытык бүтэрэн, Чурапчыга үөрэнэ киирбитэ.

Үөрэхпэр тыл курдук үчүгэйбин. Төрдүс кылааһы өрүү хаалбакка бүтэрдим. Бэһис кылааска иккис сылын хааллардылар, онтон өссөһөн үөрэхтэн уурайбытым.

1937с. РайОНО-лар Сивцев Уйбаан биһигини улахан дьону үөрэтэр "учууталлар" оҥорон, хамнастаан, миигин Таҥда Бахсыга, Уйбааны эмиэ ол чугаһыгар, ыыттылар. Мин "Бүтэйдээх" диэн кыра колхозка тиийдим. Улахан дьонноору ааҕарга, ахсаан суоттуурга, суруйарга, сайабылыанньа, араспыыска курдук судургу докумуоннары толорорго үөрэтэбин. Хаһыат, кинигэ ааҕан иһиттиннэрэбин. Ыалларынан кэрийэ сылдьан хайдах сатанарынан үөрэтэбин. Дьонум үлэр сылдьар буолаллар, ону кэтэһэбин. Кумааҕы, харандаас да тиийбэтэ сүрдээх.

Дьиэбиттэн ыраах да бэрт, дьоно да аҕыйах, дьиэбин, дьоммун ахтабын аҕай. Инньэ гынан, икки сыл курдук үлэлээн баран, аккаастанан, дойдубар кэлбитим. Манна эмиэ улахан дьону үөрэтиигэ сэрии саҕаланыар диэри сылдьыбытым".

Ити курдук, эдэр оҕолору бүттүүн начальнай үөрэхтээһин программатыгар сөп түбэһиннэрэн, учууталларга көмө оностор түгэннэрэ баар буола сылдьыбытын тылынаах туоһута ытык кырдьаҕас ийэ, эбэ, хос эбэ өлүөр өйүнэн олорон кэпсиир. Онтон тахсыбыт эбит "Түөрт кылаас үөрэхтээх киһи учуутал буолар" диэн өйдөбүл.

Ытык кырдьаҕас кэпсээнин бу курдук салгыыр:

"1941 сыллаах сайын 30 комсомолка кыргыттары Чурапчыга биир ый тракторист курсугар үөрэппиттэрэ. Эрдэ эдьиийим Маайа тракторист идэтигэр үөрэнэн, Чурапчыга баара, биһигини көрөр буолан, элбэх тимньылээххин диэн буоллаҕа буолуо, ыал буолбатаҕа. Мугудайтан бэһиэбит: мин, Оконешникова Варвара Степановна, Оконешникова Евдокия Егоровна, Варламова Мария Платоновна, Дьячковская Евдокия Гаврильевна, Варламова Мария суоппар, Дьячковская Евдокия комбайнер, онтон атыттар трактор курсугар үөрэммиппит.

Сэрии иннинэ эрдэ Мугудайтан Пермякова Мотурусаа - Кулуурутай Мотуруона диэн кыыс трактористыы сылдьыбыта. Онтон Барашков Иван диэн Кытаанах киһитигэр кэргэн тахсан уурайбыта.

Сивцев М.Н. дьиэтэ - бастакы оскуола.

Үөрэтэн баран, сэриигэ бронилаанан барбатах трактористарга сменщиктаттылар. Мин Хоотанов Баһылай диэн сүрдээх холку, үлэһит, сымнаҕас киһиэхэ сменщиктээтим, өр сыл биргэ үлэлээбиппит. Маҥнай Төлөйгө сир гаардаабыппыт. Онтон Мугудайга "Сайдыыга" кэлбиппит. Ыаллаах сир буоллаҕына дьиэҕэ, өтөхтөөх сир буоллаҕына өтөххө, хайата да суох буоллаҕына бааһына кытыытыгар тиит анныгар уочаратыынан утуйабыт. Өчүолорго бааһыналар кыралар, 5-6 гаалахтар, саамай улахана 12-13 гектар буолар.

Кыһын МТС-ка өрөмүөҥҥэ үлэлии сырыттахпытына үөрэххэ ыыттылар. Механизация оскуолатыгар 4 ый үөрэнэн права ылылыбыт. Чурапчыттан үспүт: Дьячковская Паша (Мирон Захарова кэргэн тахсыбыта), Соловьева Хоборос уонна мин. Муус устар 25 күнүттэн бааһыналарга тардыттылар. Мин ЧТЗ диэн легроинынан барар улахан, тиһилиниктээх тракторга даахпын. Бу техниканан сэрии сылларын туораабытым. Бастакы ыһыыбын Хадаарга "Интернационал" колхоз бааһыналарыгар ыспытым. Тиийэбиттиэр буолактар хаардаах сытар буоланнар, көрүҥнүбүт, оҥоһуннубут. Сир ирийтэ саҕалаан баран, мутукча тыллыыта түмүктээтибит. Үлэлии сылдьан трактор алдьаннаҕына, кыра буоллаҕына бэйэбит сүүтэ, улаханнык алдьаннаҕына көтүрэн, сыарҕаҕа тиэйэн киллэрэн МТС-ка өрөмүөннээтэбит, эбэтэр атын чааһынан солбуйабыт.

Маһынан оттуллар тракторларга холкуостар бэйэлэрэ испиискэ хаатын саҕаны эрбээн бэлэмнииллэр. Көрүүчэйинэн барар трактордарга эмиэ холкуостар бэйэлэрэ Чурапчыттан тиэйэн таһаараллар. Иккис кыһыммар эмиэ били үөрэммит оскуолабар киирэн, бириигэдьыр курсугар үөрэнэн тахсыбытым. Кыһыны быһа МТС-ка өрөмүөҥҥэ сылдьыбыт, хонтуруол кыттаанах, 10 мүнүүтэ хойутаабыт киһи дьүүллэнэр. Өрөбүл диэн көрүллүбэт.

Үһүс сайыммыттан бириигэдьиирдээтим. Тракторист үлэтэ кытаанах үлэ эрээри, бириигэдьиирдиир ордук түбүктээх: күн түмүүтэ, нэрээт саптарыыта гектарынан сыаналаан оҥоһуллар. Кыайыы күнүн Болтоҥоҕо бааһынаҕа көрсүбүтүм. 1946 сыллаахха Роман Кривошапкин диэн сэриититтэн кэлбит киһиэхэ кэргэн тахсан баран, трактортан дьэ уурайбытым. Атын кыргыттар эмиэ уурайталаабыттара. Кэргэн тахсыталаабыттара. Эр дьон сэриитэн эргиллэн, уолаттар улаатан тракторист элбээбитэ.

Болтоҥоҕо уһун сылларга Кылдал учаастагар ыанньыксытынан үлэлээбитим. Улахан кыргыттарым обургу буолаат, тэбистэпигэ көмөлөһөн, ынах ыаһан, ньирэй хомуйсан, үлэ-хамнас бөҕө буоларбыт. Кэлин ньирэй иитиитигэр араарбыттарын кэнниттэн үлэбит төһө эмэ чэпчээбитэ эрээри, ынах ахсаанын элбэппиттэрэ. Хойукка диэри күннэ түөртэ ыыр этибит. Туһунан бостуук диэн суох. Ыанньыксыттар уочаратынан бэйэбит хомуйабыт. Оҕолорум онно эмиэ мин оннубар хомуйан туһа бөҕө. Ыам быһыыгар бурдук быһабыт, от мунньабыт, бурдукпутун бэйэбит тардыылан аһыыбыт, иис-күүс элбэх. Билигин санаатахха, һаһаа да үлэлиир эбиппит".

Елена Ивановна төрөөбүт дьиэтэ билигин да Маралайы илин уһугар турар. Барыта алта оҕолоох Уйбаан Сиипсэн оҕонньор икки уола Уйбаан уонна Ылдьаа Аҕа дойду Улуу сэриитигэр охтубуттара. Икки уол бу дойдуга ыалдьан өлбүттэрэ, онтон кэргэнэ Мэлдьэхси Кэрэкэнэ кыыстара, Елена Ивановна 3 саастааҕар өлбүтэ. Уйбаан оҕонньор сэрии сылларыгар олохтон туораабыта.

Сэриигэ өлбүт Иван Ивановичтан билигин сиэттэр баалар. Дьокуускайынан, Чурапчынан олороллор. Илья Иванович кэргэнэ суоҕа.

Ытык ийэ, эбэ, хос эбэ буолбут Елена Ивановна үлэлиирин быһыгар түс бэйэтэ алта оҕону күн сирин көрдөрбүтэ, ыал-дьон оҥортообута, икки уоллаах, икки кийииттээх, түөрт кыыстаах, үс күтүөттээх, сиэттэрэ бэйэлэрэ ыаллар. Кырдьаҕас ийэ билигин даҕаны хос сиэннэрин биэбэйдэһэр. Былыр саас аччыгый уолугар Иван Романович уонна кийиитигэр Ульяна Николаевна Кривошапкиннарга, төрөөбүт-үөскээбит, таптыыр-ахтар Мугудайыгар кэлэн нус-хас олорор.

Хас да былаас уларыйар кэмнэригэр уһун, улахан олоҕу олорбут, үлэ күүстээҕин көрсүбүт, тыл кыргалигэр этиллэр буолбакка, дьиҥ-чахчы Далбар Хотуҥҥа Елена Ивановнаҕа эдэр кэлүүнэ дьоннон махтал, алгыс тылларын аныаҕыҥ, уһаансыбыт олоҕу өссө да уһуннук олороругар баҕарыаҕыҥ.

Татьяна ЗАХАРОВА,
Мугудай

Улуу Кыайыы 66 сылын көрсө

СЭРИИ КЫТТЫЫЛААХТАРЫН ҮЙЭТИТИИГЭ ДЬОҺУННААХ ҮЛЭЛЭРБИТ

Советскай Союз саҕаттан, кэлин дьаҕаны биһиги оройуоммут, улуустут салааталара, нэһилиэктэр сэбиэттэрэ Улуу сэрии кыттыылаахтарын кэриэстиир, үйэтитэр үлэлэри ыытыыттара, ыыта тураллар.

Оройуон Бочуоттаах гражданиннарын, оскуолаларга, тэрилтэлэргэ, уулуссаларга ааттарын иҥэрэллэр.

Бочуоттаах гражданиннарыттан ааттаммыттар:

1. Бродников Алексей Спиридонович;
2. Гермогенов Гаврил Степанович - 2006 с.;
3. Диодоров Василий Павлович - 2005 с.;
4. Дьячковскай Дмитрий Иванович - 2010 с.;
5. Ефимов Гаврил Дмитрьевич;
6. Ефимов Михаил Прокопьевич - 1998 с.;
7. Карсанаев Петр Терентьевич - 2005 с.;
8. Кривошапкин Роман Христофорович;
9. Куличкин Еремей Григорьевич;
10. Лазарев Дмитрий Петрович;
11. Литвинцев Еремей Илларионович - 2003 с.;
12. Луковцев Михаил Петрович - 2008 с.;
13. Макаров Степан Кузьмич;
14. Макаров Трофим Николаевич;
15. Ноговицын Степан Николаевич - 1991 с.;
16. Ноговицын Тимофей Степанович - 1991 с.;
17. Павлов Иван Михайлович - 1995 с.;
18. Потапов Константин Дмитрьевич;
19. Протодьяконов Гаврил Дмитрьевич;
20. Соловьев Николай Саввич;
21. Филиппов Николай Николаевич - 2010 с.;
22. Флегонтов Семен Дмитрьевич.

Нэһилиэктэр Бочуоттаах гражданиннарыттан ааттаммыттар:

1. Турантаев Гаврил Егорович - Алаҕар;
2. Гермогенов Гаврил Степанович - Болугур;
3. Павлов Иван Михайлович - Болугур;
4. Ядрихинскай Афанасий Филиппович - Болугур;
5. Ноев Гаврил Ионович - Кытаанах;
6. Собакин Спиридон Тихонович - Кытаанах;
7. Ноговицын Тимофей Степанович - Мугудай;
8. Смирников Исак Васильевич - Мугудай;
9. Ефремов Дмитрий Николаевич - Одьулуун;
10. Ефимов Михаил Прокопьевич - Одьулуун;
11. Сибиряков Гермоген Маркович - Одьулуун;
12. Соловьев Дмитрий Семенович - Соловьев;
13. Борисов Михаил Григорьевич - Хатылы;
14. Литвинцев Еремей Илларионович - Хатылы;
15. Новгородов Иван Степанович - Хатылы;
16. Соловьев Николай Саввич - Хатылы;
17. Диодоров Василий Павлович - Хайахсыт;
18. Поисеев Василий Гаврильевич - Хайахсыт;
19. Адамов Константин Николаевич - Чакыр;
20. Миронов Егор Андреевич - Чакыр;
21. Карсанаев Петр Терентьевич - Чурапчы;
22. Макаров Василий Алексеевич II - Чурапчы;
23. Павлов Иван Михайлович - Чурапчы.

Ааттара тэрилтэлэргэ иҥэриллибиттэр:

1. Протодьяконов Гаврил Дмитрьевич - Алаҕар оскуолата;
2. Красильников Дмитрий Данилович - Мугудай оскуолата;
3. Брыскаев Дмитрий Титович - Амма бальныһата;
4. Васильев Дмитрий Митрофанович - Соловьев нэһилиэгин Сылыһалаг кинигэ;
5. Васильев Петр Митрофанович - Соловьев оскуолата;
6. Флегонтов Семен Дмитрьевич - Хадаар оскуолата;
7. Соловьев Василий Сергеевич - Хатылы оскуолата;
8. Пивнгин Павел Титович - Хоптоҕо спортивнай саалата;
9. Макаров Степан Кузьмич - Чурапчы гимназията.

Ааттара уулуссаларга иҥэриллибиттэр:

1. Протодьяконов Гаврил Дмитрьевич - Алаҕар;
2. Турантаев Григорий Егорович - Бахсы;
3. Федоров Георгий Константинович - Болтоҥо;
4. Егоров Илья Дмитрьевич - Болугур;
5. Собакин Спиридон Тихонович - Кытаанах;
6. Тарабукин Николай Семенович - Мэлдьэхси;
7. Батучин Никита Ильич - Одьулуун;
8. Григорьев Гаврил Гаврильевич - Одьулуун;
9. Ефремов Дмитрий Николаевич - Одьулуун;
10. Кардашевскай Аполлон Николаевич - Одьулуун;
11. Сергеев Савелий Дмитрьевич - Соловьев;
12. Хомподоев Николай Николаевич - Соловьев;
13. Макаров Михаил Иванович IV - Сылаҥ;
14. Васильев Дмитрий Егорович - Хоптоҕо;
15. Лазарев Дмитрий Петрович - Хоптоҕо;
16. Догордуров Егор Дмитрьевич - Чурапчы;
17. Ефимов Гаврил Дмитрьевич - Чурапчы;
18. Красильников Дмитрий Данилович - Чурапчы;
19. Лазарев Дмитрий Петрович - Чурапчы;
20. Макаров Гаврил Иванович - Дьуон Дьаҥылы - Чурапчы;
21. Картузов Алексей Дмитрьевич - Болтоҥо;
22. Протодьяконов Гаврил Дмитрьевич - Чурапчы;
23. Савин Степан Афанасьевич - Күн Дьирибинэ - Чурапчы;
24. Федоров Георгий Константинович - Чурапчы;
25. Флегонтов Семен Дмитрьевич - Чурапчы.

Ааттаммыттах нэһилиэктэргэ маннык дьоннор ааттара суох. Итэҕэс-быһаҕас, сыыһа-халты баар буоллаҕына, биллэриэ этигит. Үчүгэйдик чуолкайдыахха наада.

Иван Михайлович ПАВЛОВ,
Аҕа дойду Улуу сэриитин кыттыылааҕа.

Улуус тэрилтэлэригэр

ЭЛБЭХ ӨРҮТТЭЭХ ҮЛЭ ЫЫТЫЛЛАР

Улуус историятын, олорон ааспыт үтүө-мааны дьонноругн ааттарын үйэтитиигэ, үүнэр көлүөнэни төрөөбүт дойдуга таптал тыыныгар иитиигэ музей суолтатын дьон-сэргэ бэркэ өйдүүр.

Чурапчытааҕы А. А. Саввин аатынан история уонна этнография музейын дьоҕус коллектива тоһо даҕаны дьиэ-уот оттүнэн ыарахаттары көрүстэр, түмсүүлээхтик үлэлии-хамсыы олорор. Күһүҥҥү өттүгэр дьиэни итиитиигэ, чолүгэр туһэрэиигэ үгүс үлэ ыытыллыбыта эрээри, үп-харчы боппуруоһа кыайан ситэриллибэккэ халбыта. Чурапчы улууһун культуратын үлэһиттэрин көрсүһүүтүгэр улуустут аҕа баһылыга С. И. Яковлев музей аны күһүн үлэлиир дьиэн этиитэ биһигини үөрдэр уонна элбэххэ эбээһинэстиир.

Музей үлэтэ-хамнаһа былаан быһыылтынан барар. Баай уопуттаах, үлэтигэр бэриниилээх РФ уонна СР культуратын туйгуна, СР культуратын үтүөлээх үлэһитэ В. Д. Пинигина, СР үөрэҕириитин туйгуна В. Д. Попова, СР культуратын туйгуна, СР Худуоһунньуктарын айар союзтарын чилиэнэ, РФ Журналистарын союһун чилиэнэ, Чурапчы сэлиэнньэтин Бочуоттаах олохтооҕо Г. Г. Турантаев тоһүү күүс буолаллар. Ол курдук, Чурапчы улууһа тэрүттэммитэ 80 сылыгар аналлаах "Чурапчыга күн тахсар" диэн документальнай кинохроника уһулунна. Сценарийын В. Д. Пинигина улуус историятын бары көрчиктэрин киэҥник хабан, итэҕэтиилээхтик суруйда. Итинник музей үгүс матырыйаала таҥыллан туһаныллынна. Итини сэргэ улууска баар Аҕа дойду сэриитин кыттыылаахтарын үйэтитэр паамятынньыктар туһунан "Өлбөөдүйбэт өйдөбүллэр" өйдөбүллэрэ. Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии кыттыылаахтарын аата үйэлэргэ өлбөөдүйбэтин" диэн фотоальбом таҕыстыгар В. Д. Пинигина, Г. Г. Турантаев, И. Д. Павлов, Д. Д. Попов ыксаа үлэлэстилэр.

Биһиги музейбыт фондата олус улахан. Барыта 4830 экспонат харалла турар. Илин энэр улуустарга биир саамай баай фондалаах музей буолар. Бу сыналаах баай сэпкэ хараллыыгар, ситэриллэн, байан иһэригэр үлэ тиһигин быспакка барар. Ол курдук, санаттан-саҥа экспонаттар киирэ тураллар, наардана картотекаҕа киирэллэр. Улуус историятын болиэ түгэннэрин, талаанаах дьонун айар үлэлэрин сырдатар быыстапкалар тэриллэллэр. Балаҕан ыйын 19 күнүгэр Хоту көһөрүллүү 68 сылыгар аналлаах быыстапканы улуус дьоно-сэргэтэ долгуйа, хараастa көрбүтэ. Олтон балаҕан ыйын 24 күнүгэр Саха сиригэр христианство тарҕаныытыгар аналлаах регигиональнай быыстапка Чөркөөх музейыгар буолан ааспыта. Биһиги киэн туттар киһибит И.И.Сивцев-Мыытыйыкы (көмүс уонна мас ууһа, иконописец, саха ойуулуур-дьүһүннүүр искусствотын төрүттээччилэриттэн биирдэстэрэ) үлэлэрин түмэн көрдөрбүппүт киэҥ сэҥээриини ылбыта. "Айыылгы" Культура уонна духуобунай сайдыы киинигэр сэтинньи 2 күнүгэр Кытаанах коллекционердарын, онтон олунньу ый бүтүүтэ Чурапчы нэһилиэгин коллекционердарын быыстапкалара туруорулубута. Коллекционердар дьиэти дьарыктара үгүс киһини сөхтөрбүтэ. Сэтинньи 25 күнүгэр "Айылгы" киинигэ А. П. Мунхалов аатынан хартыына галереятыгар саха норуота урукку тэн бэйэтэ суруктааҕын-бичиктээҕин өйдөтөр, киэн туттуу уу үөскэтэр биологическай наука кандидата, норуот хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ С. С. Попов-Сиэдэрэй "Саха суруга-бичигэ" диэн ааттаах быыстапката туруорулубута.

Ахсынньы ыйга Емельян Ярославскай аатынан республикатааҕы музейга Чурапчы улууһа тэрүттэммитэ 80 сылыгар анаммыт "Үс үйэ алтыһар аартыга" диэн быыстапка-экспозиция тэриллибитэ. Улуустут дириҥ ситистээх-мүтүктээх баай историятын, культуратын, дьоһун-мааны дьонун үлэтин-хамнаһын сырдатар бу тэрээһин республика олохтоохторун болҕомтотун тардыбыта биһигини үөрдэр.

Музейбыт салайааччыта Г.Г.Турантаев улууска киэҥник биллэр скульптор, худуоһунньук, фотограф. Кини үлэлэрин сырдатар "Олох хатыламмат түгэннэрэ" диэн фотобыыстапка улуус олохтоохторугар эмиэ биир хатыламмат түгэнинэн буолбута.

Үйэтитии көнгүө эдэр көлүөнэни иитиигэ музей үлэтин биир хайысхатынан научнай-практическай конференциялары тэрийии буолар. Ол чэрчитинэн сэтинньи 27 күнүгэр Саха сиригэр ойуулуур-дьүһүннүүр искусство сайдыытыгар мантайгы олуктары охсубут И. И. Сивцев-Мыытыйыкы төрөөбүтэ 140 сылыгар аналлаах "Күлүгүрбот көмүс ыллык" диэн регигиональнай НПК буолан ааспыта. Чөркөөх уонна Чурапчы музейдарын сэдэх экспонаттаах быыстапкалара туруорулубута конференцияны ис хоһоонун өссө байытан биэрдэ.

Билиҥҥи музей үөһэ этэн ааспыт биричиинэтинэн тымныы вариантынан үлэлии турар. Көрүөн баҕалаахтар кэлэн сылдьыахтарын сөп. Үлэһиттэр "Айыылгы" киинигэ иккис этээскэ "Звукостудия" кабинетыгар үлэлии олороллор.

Түмүктээр биир кэрэхсэбиллээх түгэнҥэ тохтоон ааһыахпын баҕарабын. Ол курдук, Чурапчы сэлиэнньэтигэр турар Таҥара дьиэтэ реставрацияланан үлэҕэ киириэхтээх, богослужение саҕаланыахтаах. Таҥара үлэһиттэригэр икки дьиэ тутуллуохтаах. Биһиги музейбыт саҥа хранилищеланыахтаах.

И.Д.ПАВЛОВ,
А. А. Саввин аатынан истории уонна этнография музейын научнай сотрудника.

01 иһитиннэрэр

СЭРЭХТЭЭХ БУОЛУҤ!

Саас кэлиитин кытта хас бирдии киһи дьиэтигэр-уотугар, тиэргэнигэр, улуустут уулуссаларыгар, тэрилтэлэргэ бөҕү хомуйуу субуоттунньуктарын күннэрэ саҕаланаллар. Манна, бастатан туран, эмиэ баһаартан сэрэхтээх буолуу быраабылаларын тутуһаргыт булгучулаах. Төҥ дьиэкэ, статистика көрдөрөрүнэн саас бөҕү уматыы быраабылаларын кэһииттэн баһаар туһалтэлэрэ үгүстүк тахсаллар. Ардыгар дьон дьиэлэрэ, олбуор иһинэҕи тутуулар ол түмүтэр умайыахтарын сөп. Ол да иһин баһаартан сэрэхтээх буолуу быраабылаларын тутуһаргыт булгуччулааҕын умнумуоххa наада:

1. Баһаарынай быраабыла ирдэбилинэн таһырдьа бөҕү уматаргытыгар дьиэлэртэн 50 миэтэрэ тэйиччи уматыахтааххыт.
2. Улахан тыаллаах күн бөҕү уматымаҥ.
3. Бөҕү уматыыны кыра оҕолорго сорудахтаамаҥ.
4. Бөҕү уматан бүтэн баран үрдүгэр ууну саба ыраҕар ордук.
5. Олбуорга быырыаныгы хаппыт оту эттүүргүт бобуллар.
6. Дьиэҕитигэр-уоккутугар баһаартан сэрэхтээх буолуу быраабылаларын тутуһаргытын умнуман.
7. Кыра оҕолору, кыаммат -кырдьаҕас дьону дьиэҕэ-уокка соҕотохтуу хаалларымаҥ.

М.А.ЗАХАРОВА,
Чурапчытааҕы уоттан быыһыыр этэрээт инструктора.

ПОЛОЖЕНИЕ
весенней эстафеты среди предприятий и организаций улуса посвященный к 66-летию Победы в Великой Отечественной войне и году Сельского хозяйства в улусе.

1. Цели и задачи:

- Пропаганда здорового образа жизни, физкультуры и спорта.
- увековечивание памяти участников ВОВ, тыла и труда.
- агитация и пропаганда массового спорта среди населения.

2. Сроки и место проведения соревнования:

Соревнования проводятся 9 мая, 2011 года, в с.Чурапча по улице Ленина, Карла Маркса.

3. Руководство проведением соревнования:

Общее руководство подготовкой и проведением осуществляется управлением ФКиС, и судейской коллегией.

4. Условия соревнований:

- предприятии, организации с.Чурапча разделяются на 2 группы. 1-ая группа стартует первым.
- команды должны иметь единую форму.
- Участники соревнования должны иметь паспорт.
- студенты не участвуют.

5. Командный состав:

1 этап-руководитель предприятия - жен-45метр, муж-60 метр- если руководителей заменяют заместители, то в место установленного 60 метра стартуют 75 метров. 2 этап-женщина до 25лет-100м. 3 этап-мужчина до 25лет-100м. 4 этап-женщина с 26 до 30 лет-100м. 5 этап-мужчина с 26 до 30 лет-100м. 6 этап-женщина с 31до 40 лет-100м. 7 этап-мужчина с 31 до 40 лет-100м. 8 этап-женщина с 41 до 45лет-100м. 9 этап-мужчина с 41 до 45 лет-100м.

10 этап-женщина с 46 до 50 лет-60м.

11 этап-мужчина с 46 до 50 лет-60м. 12 этап-женщины свыше 51 лет-60м. 13 этап-мужчина свыше 51 лет-60м.

6. Награждение победителей:

Команды победителей награждаются дипломами и праздничным тортом.

7. Определение победителей: Итог выводится по двум группам.

8. Мандатная комиссия проводится 9 мая, с 10 часов утра УФКиС.

9. Заявки с визой врача и подписью руководителя предоставляются до 6 мая УФКиС. Тел.:42-336.

1 группа

1. УОВД-ГИБД-ОГПС-29-Прокуратура-Нарсуд-Военкомат.
2. ЧСОШ-2 ст. Новгородова.
3. ЧСШ №2-ДОК-Кыталык-ДЮСШ.
4. Гимназия-Сбербанк.
5. ЧРССОШИ.
6. ЧГИФКиС.
7. УУО-Админ улуса, Админ с.Чурапча-Центр семьи и детства-МРИ ФНС №4.
8. Предприниматели (рынки)-ПКМ-"Туймаада нефть".
9. Чурапчастрой, РИО "Саҥа олох"-Пристав-Якутгаз-охрана природы-Сахабулт «Саарба»-Чурапчинский колледж.

2 группа

1. СХПК-д/с «Кэскил»-Пенсионное управление.
2. ГУП АД "Дороги Чурапчи" д\с «Улыбка»-Энергосбыт-Казначейство.
3. Д\с «Березка»-ГСЭН-Агроснаб.
4. Д\с «Чуораанчык»-Лесхоз-Сельэнерго.
5. ГУП "МЕЛИОРАТОР"-д/с «Туллукчаан»-РКЦ-Архив-ЦТиЗН.
6. Управление культуры-КЦ "Айыллаан"-Центральная библиотека-Госстрах-Сахателеком-Ветстанция-ТРС "МААРЫКЧААН"-Телевышка.
7. ЖКХ- «Мичил».
8. ПО "МААРЫКЧААН"-Почта-БТИ-АКБ Алмазэргиэнбанк.
9. ЦРБ-Аптека.

Оргкомитет.

ЭҔЭРДЭЛИИЛБИТ !

Күндү уолбут, бырааттыбыт, кэргэммит, аҕабыт, эһэбит Владимир Васильевич МАРКОВЫ 55 саастаах төрөөбүт өрөгөйдөөх үбүлүөйгүнэн итиитик-истиҥник эҕэрдэлиибит!

Күндү киһибитигэр үөрэхтээх уолбут дьон олорон, олохтут суолугар биһиги үөрэтэрбитнэр, сылаас сыһыаннаах, биһиги таптаабыт сүрүннээх баһаабыт сүрүйэн туран биһиги махталбытын тиэрдэбит.

Бараабыт чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, кэргэн саамас саҥаны, ситиһиилэри, уостубат үйгүн баһаҕы олоҕу!

Ийэн, убайын, Орто-Халыматтан эдьиийин дьиэ кэргэнэ, кэргэнин, оҕолорун, кийиит-тэрин, кутуотун, сиэннэрин.

БИЛЛЭРИИЛЭР

«ДАЛБАР» такси күн ахсын Чурапчы-Аллараа Бэстээх-Дьокуускай маршрутунан дьону таһар. Табаар таһыытыгар эмиэ ылабыт. Халыык баҕарар хайысхаҕа коллективнай сакааһы ылабыт.
Тел: 42-048, 8-914-102-29-44.

***

Түргэнник хатаһын атыылаһабын. **Тел: 8- 914- 235- 28- 75.**

***

Уһааҕа атыылаһабын.
Тел: 8-984-105-92-18, 8-914-261-96-79.

***

Чурапчы нэһилиэгэ, Молодежнайга буоллун, уһааҕаҕа, дьиэр ваадыйабыт, «**Урал**» мотоцикл атыылаабар.
Тел: 8-914-264-65-42.

***

Продается частный дом с центральным отоплением, с усадьбой в центре. **Дом тел: 41 -521(вечером). Сот: 8-914-287-22-39.**

***

Байӕм маслыпан тыы оҥоробун. **Тел: 41-592.**

***

Трактовай уулусса 18-с №-дээх дьиэтигэр кыартыра атыылаабар. **Тел: 8914-270-18-68.**

***

Уһун болдьохха киинтэн ититиилээх кыартыра куортамнаһаахпыт. Ыраас, бороодуга махталлыыбыт. **Тел: 8-914-290-11-51, 41-265.**

Чурапчы нэһилиэгин олохтооҕо
МАКАРОВА Зоя Иннокентьевна
олохтон туораабытынан кутурҕаннарын тиэрдэллэр:

-Күндү кэргэнэ, ийэлэрэ, эбэлэрэ, үлэ ветерана Макарова Зоя Иннокентьевна бааддьан олохтон туораабытынан кэргэнигэр Семен Дмитриевичка, оҕолоругар, сиэннэригэр "Чурапчы нэһилиэгэ" МТ дьаһалтата.

-Госстрахха ор сылларга биирэ үлэлэбит күндү коллегалара, дьүөгэлэрэ Макарова Зоя Иннокентьевна ыараахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэнигэр Семен Дмитриевичка, уолаттарыгар Васильйга, Семенга, кийииттэригэр, сиэннэригэр, Зоя Иннокентьевна биирэ төрөөбүт балтыгар, бырааттарыгар, кийииттэригэр, бары аймахтарыгар Захарова П.П., Матвеева М.И., Дьяконова А.А., Носова А.М., Игнатьева А.М., Окоемникова В.Е., Адамова М.Н., Артемьева Ф.А., Кириллина А.П., Слепцова М.Ф.;

-Таптаабаах, күндү кэргэнэ Макарова Зоя Иннокентьевна ыараахан ыарыыттан олохтон туораабытынан биирэ үөрэммит табаарыстарыгар, убаастабыллаах Семен Дмитриевичка, оҕолоругар, биирэ төрөөбүт быраатыгар Гавриил Иннокентьевичка, кини кэргэнигэр Раиса Семеновнаҕа, балтыгар Вераҕа, бырааттарыгар, кийииттэригэр, бары аймахтарыгар Потаповтар;

- Күндү дьүөгэлэрэ, кийииттэрэ, педагогическай үлэ ветерана, нэһилиэк общественницата, актыыбынайа Макарова Зоя Иннокентьевна ыараахан ыарыыттан олохтон туораабытынан таптаабаах кэргэнигэр Семен Дмитриевичка, оҕолоругар, кийииттэригэр, сиэннэригэр биирэ үөрэммит үөлэннэхтэрэ - Дириҥ орто оскуолатын 7-с, 8-с выпускниктара;

-Эдьиийэ Макарова Зоя Иннокентьевна олохтон туораабытынан быраатыгар Гавриил Иннокентьевичка, ветеран-учууталларыгар, кийиитигэр Раиса Самсоновнаҕа С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын салалтата, педколлектива;

- Балта, аймаҕа түмэр, сүрүннүүр таптаабаах эдьиийдэрэ Макарова Зоя Иннокентьевна олохтон туораабытынан кэргэнигэр Семен Дмитриевичка, оҕолоругар Васяҕа, Сеняҕа, кийииттэригэр Туйаараҕа, Машаҕа, сиэннэригэр, биирэ төрөөбүттэригэр Чакыртан Костенүүн уонна кини оҕолоро, сиэннэрэ, Халла оҕолоро, сиэннэрэ, Буокай оҕолоро, Иосиф Адамов дьиэ кэргэнэ;

-Макарова Зоя Иннокентьевна олохтон туораабытынан кэргэнигэр Семен Дмитриевичка, оҕолоругар, сиэннэригэр "Куоҕалы" ТОС, "Эрилик", "Куоҕалы" түөлбэлэр бары олохтоохторо;

- Эдьиийдэрэ Макарова Зоя Иннокентьевна олохтон туораабытынан биирэ үлэлээбит коллегаларыгар Окоемникова Вера Иннокентьевнаҕа, кини кыһытар Бандерова Мария Николаевнаҕа биирэ үлэлээбит уонна үлэлиибит коллективтара.

Чурапчы нэһилиэгин олохтооҕо
КРИВОШАПКИН Алексей Михайлович
олохтон туораабытынан кутурҕаннарын тиэрдэллэр:

-Күндү кэргэнэ, аҕалара, эһэлэрэ, Россия үөрэҕириитин туйгуна Кривошапкин Алексей Михайлович уһун ыараахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэнигэр Пелагея Петровнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр "Чурапчы нэһилиэгэ" МТ дьаһалтата;

-Убаастыыр эйэлэрэ, Россия үөрэҕириитин туйгуна Кривошапкин Алексей Михайлович уһун ыараахан ыарыыттан олохтон туораабытынан сиэстэрэтигэр Пелагея Петровнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр Чурапчыттан, Түөйэттэн Окоемниковтар, Старостиннар;

-Күндүтүк саныыр учууталлара, иитээччилэрэ Кривошапкин Алексей Михайлович олохтон туораабытынан кэргэнигэр Пелагея Петровнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр интернат-оскуоланы 1983 сыллаахха бүтэрбит выпускниктар.

Дополнительный Офис АКБ «Алмазэргиэнбанк» ОАО в с. Чурапча в честь 5-летия со дня открытия дополнительного офиса объявляет о проведении АКЦИИ

Для юридических лиц и индивидуальных предпринимателей: В период с 01.05.11г. по 26.05.11г. (включительно) юридические лица и индивидуальные предприниматели - потенциальные клиенты, получают возможность бесплатно открыть расчетный счет, и подключить бесплатно одну из услуг Дистанционного Банковского Обслуживания (ДБО) - Интернет-Банк-Клиент или СМС -информирование.

Также юридические лица и индивидуальные предприниматели при открытии счета получают единовременный автоматический бонус в виде 2% скидки на процентную ставку на оформление краткосрочного кредита в виде «овердрафт» (по истечении 3-х месяцев обслуживания в Банке) при определении их соответственно во 2 и/или 1 Категории качества.

Существующие клиенты Банка - юридические лица и индивидуальные предприниматели при подаче документов на оформление краткосрочного кредита в виде «овердрафт» (обслуживающиеся в Банке не менее 3 месяца) получают 2 - 3% скидку на процентную ставку при определении их соответственно во 2 и/или 1 Категории качества в период с 01.05.2011 по 26.05.2011.

Будут выявлены Клиенты по 5-ти номинациям с получением сертификата на получение скидки при подаче кредитной заявки по кредитному продукту «Бизнес-кредит» - 2% единоразово.

Для физических лиц:

В период проведения комплекса мероприятий с 01.05.2011 по 26.05.2011 года открывшие счета по вкладам в размере не менее 100 000,00 (сто тысяч) рублей со сроком не менее 12 месяцев участвуют в стимулирующей лотерее.

А также действующие клиенты, соответствующие следующим требованиям, участвуют в лотерее с присвоением номинации «Самый верный клиент»:

- указанный вклад действует на 26 мая 2011 г.
- наличие обязательной пролонгации вклада/счета
- продолжительность обслуживания в банке
- максимальный уровень оседаемости
- максимальные среднемесячные остатки. Призы по лотерее - бытовая техника.

Срок проведения 27 мая 2011 года.

Чурапчы нэһилиэгин олохтооҕо
МАКСИМОВА Вера Дмитриевна
олохтон туораабытынан кутурҕаннарын тиэрдэллэр:

-Хатылы нэһилиэгиттэн төрүттээх Максимова Вера Дмитриевна ыалдьан олохтон туораабытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, бары чугас аймахтарыгар, дьүөгэлэригэр Хатылы нэһилиэгин ветераннарын Сэбиэтэ;

- Ойуунускай аатынан уулусса олохтоохтор Максимова Вера Дмитриевна олохтон туораабытынан оҕолоругар, кийииттэригэр, күтүөттэригэр, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр Ойуунускай аатынан уулусса олохтоохторо;

- Ыкса ыаллара Максимова Вера Дмитриевна уһун ыараахан ыарыыттан олохтон туораабытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, чугас аймахтарыгар ыкса ыаллара Яковлевтар, Борисовтар, Васильевтар, Сорокоумовтар;

- Максимова Вера Дмитриевна ыалдьан олохтон туораабытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын салалтата, профкома, педколлектива;

- Таптаабаах ийэтэ Максимова Вера Дмитриевна олохтон туораабытынан биирэ үлэлиир үлэһиттэригэр Максимов Василий Михайловичка "Туймаада - нефть" коллектива;

- Күндү ийэлэрэ, эбэлэрэ Максимова Вера Дмитриевна олохтон туораабытынан биирэ үлэлиир коллегаларыгар Максимова Ефросинья Васильевнаҕа, кини дьиэ кэргэнигэр ОАО "Мелиоратор" коллектива, профкома;

- Таптаабаах ийэлэрэ, эбэлэрэ, хос эбэлэрэ Максимова Вера Дмитриевна олохтон туораабытынан оҕолоругар, кийииттэригэр, күтүөттэригэр, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр кини остолобуйата биирэ үлэлээбит дьүөгэлэрэ, үөлэннэхтэрэ.

Ольулуун нэһилиэгин олохтооҕо, улуус ытык ыалын күндү ийэтэ, элбэх сиэн эбэтэ, хос эбэтэ, тыыл, үлэ ветерана, норуот маастара

АРЖАКОВА Мария Алексеевна

79 сааһыгар бу дьыл ыам ыйын 2 күнүгэр ыараахан ыарыыттан олохтон туораабытын курутуйан туран бары билэр дьонугар, аймахтарыгар, үөлэннэхтэригэр иһитиннэрэбит.

Кэргэнэ, оҕолоро, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ.

Кутурҕаннарын тиэрдэллэр:

-Нэһилиэк кырдьаҕас олохтооҕо, үлэ ветерана, "Ытык ыал" аан бэлиэ хаһаайката, норуот маастара Аржакова Мария Алексеевна ыараахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэнигэр Алексей Романовичка Аржакова, бары оҕолоругар, сиэннэригэр, аймахтарыгар "Ольулуун нэһилиэгэ" МТ дьаһалтата, кырдьаҕастар Сүбэлэрэ;

- Таптаабаах саҥастара, тыыл, үлэ ветерана, уран тарбахтаах норуот маастара, улахан дьиэ кэргэн истиҥ ийэтэ Аржакова Мария Алексеевна уһун ыараахан ыарыыттан олохтон туораабытынан аҕаларыгар Алексей Романовичка, эдьиийдэригэр Мотрена, Алексеевнаҕа, Вера Алексеевнаҕа, убайдарыгар Анатолийга, Афанасийга, Андрейга, Аркадийга, Антонга, кинилэр дьиэ кэргэттэригэр, сиэннэригэр саҥастара Анастасия Аржакова кини оҕолоро, Ольулуунтан, Хобойоттон Аржаковтар, Дириҥтэн Ивановтар, Тёмэлтэн Нестеревтэр;

- Ытыктыыр, убаастыыр эдьиийдэрэ Аржакова Мария Алексеевна уһун ыараахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэнигэр Алексей Алексеевичка, оҕолоругар, кийииттэригэр, күтүөттэригэр, сиэннэригэр Елена, Семен Седалищевтар уонна кинилэр оҕолоро.

- Чурапчы улууһун норуотун маастара Аржакова Мария Алексеевна уһун ыараахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, биирэ үлэлиир биир идэлээхтэригэр Аржакова Валентина Леонидовнаҕа Культура управлениетын профкома, "Ай" народнай студия.

Кэриэстэбил

СҮРЭХПИТИГЭР ӨРҮҮ ТЫЫННААХ

Орто дойдуга олоҕу олохтоэбит, күн сирин көрдөрбүт, сүрэҕин сылааһынан угуттаан, истиҥ таптала ииппит, үөрэппит, улааттарбыт, киһи гынныыт күндү таптаабаах күннүбүт ийэбитин, эһэбит эбэбитин, хос эбэбитин, тыыл уонна педагогическай үлэ ветеранын Ефремова Христина Кузьминичнаны ыараахан ыарыы бэйэтигэр кыайбакка холбо барбыта бу дьыл ыам ыйын 5 күнүгэр биир сылын туолла.

Христина Кузьминична Амма улууһун Суллаччы нэһилиэгэр 1925 сыл олунньу 14 күнүгэр төрөөбүтэ. Оҕо сааһыттан аҕата эрэ өлөн тыа сирин оччотооҕу ыараахан үлэтигэр барытыгар эрискэн үөскээбитэ. Сэрии ааспытын кэннэ кыһалҕалаах сылларын кыһалҕалаах бүтүннүү билбитэ, улахан дьону кытта тэҥҥэ кыттыспыт үлэтигэр үлэлээбитэ.

Дойдутугар 7 кылаастаах бүтэрэн, 1944 с. Чурапчы педучилищетыгар үөрэххэ киирбитэ. 1947 с. үөрэҕин бүтэрэн ситии ыал олоҕун бүтүннүү оҥору, ыччаты үөрэтиигэ-иитиигэ анаабыта, пенсияҕа тахсыар диэри учууталлыыы, кини уһуйаан иитээччитинэн үлэлээбитэ.

Үлэлээбит оскуолаларыгар мэлдьи саҥаны көрдүүр, олоххо киллэрэр, бастыҥ үөрэтээччи тэрийэр, хас биирдии үөрэнээччи билиитин үрдэтэрэ, дойдута туһалаах гражданин буолан киһилиирэ. Мэлдьи сырдык үлэлиир учуутал быһыытынан үөрэнээччилэр, төрөппүттэр, биирэ үлэлиир коллегалар билиниилэрин, ытыктабылларын ылбыта.

Үөрэппит, иитэн үөрэнээччилэрэ күн бүгүн олохторун суолун булуммут, дьон-сэргэ ытыктабылын ылбыт үтүө-мааны дьон ийэбитин махтал тылынан ахталлар.

Үлэлээбит сылларыгар оскуола, нэһилиэк уус-уран самодеятельноһыгар, алгыстаах үлэтигэр, дьахталлар сэбиэттэригэр, төрөппүттэр үөрэхтээһиннэригэр, лекторийын, иитэр дьахталларга общественнай үлэҕэ актыыбынай кыттааччы, тэрийээччи буолан нэһилиэнньэ убаастабылынан туһанара. Үлэтигэр бэриниилээх, үтүө сүбэлэстээх, холобур буолар үлэһит этэ.

Кэргэнэ, биһиги аҕабыт Аполлон Афанасьевич эрдэ өлөн, ийэбит эдэр сааһыгар оҕолору улахан дьиэ кэргэн соҕотох иитээччитэ аһатааччыта буолбута. Биэс уол, биир кыыс оҕотун сиэрдээхтик иитэн, улаатыннаран, барыбытын үөрэхтээх дьон оҥорон, ыал буоларбытын тэрийбитэ. Оҕолоро таба суолу булларан, атахтарыгар туруорбута, үлэһит киһи буолан ыалларын сэрэн хорсунун кэрэдэрбитэ.

Ийэбит Христина Кузьминична дьоһуннаах олоҕун, үлэтин үтүө бочуоттаах грамоталара, Махтал суруктара, Аҕа дойду сэриитигэр тыылга үлэтин иһин Кыайыы, Ийэ Албан аатын, тыыл, үлэ ветеранын бэлиэтэрэ мэтээллэрэ туоһулууллар.

Кини алта оҕо күн-күбэй ийэтэ, 15 сиэн, 8 хос сиэн эһээ эбэтэ бочуоттаах сынньалаҥҥа да олорон барыбытыгар кэрэ-тэрэх, муударай сүбэтин, эйэбуол, биһигин туһа биирэ түмээччи буолан, сылаас сыһыаннаан, итии таптала уугуттуура.

Күн тэҥэ күндү ийэбит, эһээ эбэбит саха биир чулуу дьахтарын холобур буолар олоҕун ырааастык, сырдыктык, чиэһинэйдик олорон, Орто дойдута ийэ, эбэ буолар ытык иэһин толору толорон барда. Таптаабаах киһибит сырдык мөссүөнэ, күүстээх санаата, олоххо дьулуура, тулуура, муударай сүбэтэ, киһиэхэ эйэ сүрэхпитигэр өрүү тыыннаах буолуоҕа.

Ийэбитин, эбэбитин тиһэх муҥурутугар тиийэ кыһалҕа билэтэбит, ыарыыттан, эрэйин чэпчэтиспит Хатылы участковай больницатын үлэһиттэригэр, күндү киһибитин суохтуур ыараханыгар кутурҕаммыт тэҥҥэ үлэлэбит, эйэбул, кууч-кэмэ буолбут бар дьоммутугар, аймахтарбытыгар, ыалларбытыгар, чугас табаарыстарбытыгар муҥура суох махталбытын биллэрэбит. Үтүө санаалаах бар дьоммутугар күн сирин бары кэрэтин, сырдыгын баҕарабыт.

Оҕолоро, кийииттэрэ, күтүөтэ, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ.

Чурапчы нэһилиэгин олохтооҕо, Норуот хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, үлэ ветерана, таптаабаах кэргэнэ, аҕабыт, эһэбит

ВАСИЛЬЕВ Егор Егорович

ыараахан ыарыыттан олохтон туораабытынан бары билэр дьонугар, аймахтарыгар, үөлэннэхтэригэр биллэрэбит.

Кэргэнэ, оҕолоро, сиэннэрэ.

Кутурҕаннарын тиэрдэллэр:

- Хайахсыт нэһилиэгиттэн төрүттээх, Чурапчы нэһилиэгин олохтооҕо, үлэ ветерана, СР Норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, Чурапчы улууһун Бочуоттаах гражданина Васильев Егор Егорович уһун ыараахан ыарыыттан олохтон туораабытынан таптаабаах кэргэнигэр Жанна Иннокентьевнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр, чугас аймахтарыгар, Улуус депутаттарын Сэбиэтэ, Чурапчы улууһа (оройуона) МТ дьаһалтата, улуустааҕы ветераннар сэбиэттэрэ;

-Ольулуун нэһилиэгэр Карл Маркс аатынан совхоз директорынан үлэлээбит, убаастабыллаах Васильев Егор Егорович уһун ыараахан ыарыыттан олохтон туораабытынан таптаабаах кэргэнигэр Жанна Иннокентьевнаҕа, оҕолоругар, бары чугас дьоннорутар "Ольулуун нэһилиэгэ" МТ дьаһалтата, кырдьаҕастар Сүбэлэрэ;

- Ытыктыыр кэһиилэрэ Васильев Егор Егорович ыараахан ыарыыттан олохтон туораабытынан таптаабаах кэргэнигэр Жанна Иннокентьевнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр үгүс сылларга биир кэмҥэ үлэлээбит Чурапчы улууһун совхоһун директордара;

-Таптаабаах кэргэн, аҕа, эһээ Васильев Егор Егорович уһун ыараахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэнигэр Жанна Иннокентьевнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр интернат төмөрүн ветераннара;

- Таптаабаах аҕата Васильев Егор Егорович уһун ыараахан ыарыыттан олохтон туораабытынан күндү дьүөгэлэригэр Лена Егоровна Кирилловнаҕа Айта С., Лара, Наталья, Айта У., Таня, кинилэр дьиэ кэргэттэрэ;

- Күндү кэргэнэ, аҕалара Васильев Егор Егорович уһун ыараахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэнигэр Жанна Иннокентьевнаҕа, уолугар Гошаҕа, кийиитигэр Галяҕа, сиэннэригэр, биирэ төрөөбүттэригэр, чугас аймахтарыгар Чурапчыттан Гоша табаарыстара Далбаастар, С.С. Попова, М.И., В.Н. Поповтар;

-Күндү, таптыыр бырааттара, убайдара, үлэ ветерана, Норуот хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, Чурапчы улууһун Бочуоттаах гражданина Васильев Егор Егорович олохтон туораабытынан кэргэнигэр Жанна Иннокентьевнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр Алина, Галина, Акулина, Михаил Васильевтар.

Редактор - директор: А.А. ЗАХАРОВ.
Редактор-директоры солбуйааччы, культура, быраап, доруобуйа харыстабылын отдела – О.В. ТРОФИМОВА.
Эппиэттиир секретарь, литературнай сотрудник, сурук отдела – Н.Н. ПУХОВА.
Экономика, спорт, тыа хаһаайыстыбатын отдела–А.М. СЛЕПЦОВ.
Корректор–В.Н.ПЕТРОВА.
Верстальщик – Л.К. ПОПОВА.
Бэчээттээччилэр – Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ, С.А. ПАВЛОВ.

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, Чурапчы улууһун "Саҥа олох" редакционнай-издательской холбоһук государственнай учреждение. Массабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһууну контуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ СР региональнай управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ – ПИ №19-0423.

АДЫРЫСПЫТ: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Телефоннорбут: редактор – 41-332, отделлар – 41-265, 41-358. E-mail: sanaoloh@mail.ru

Бэчээккэ сакааз: №61 (10310) Тираж 2400. Хаһыат сыаната: 10 солк.

Саҥа олох

Автор суруктар эгиллэр санаа редакция позициятыгар маннык сөп түбэһэр буолбатах. Суруккка ыйыллар чахылар кырдьыктааҕыгар эппиэтинэһи автор түс бэйэтэ сүгэр.

Хаһыат бэчээккэ бэриллэр графига: 16 ч 00 м. Бэчээккэ бэрилиннэ: 16 ч 00 м. "Саҥа олох" редакционнай-издательской холбоһукка 4.05.2011 с. офсетка бэчээттэннэ.
Адырыһа: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Индекс: 54907. Хаһыат нэдиэлэҕэ үстэ: оптуорунньукка, чэппиэргэ уонна субуотаҕа тахсар.